

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ
ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

**ΓΝΩΜΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ
ΕΠΙ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΝΟΜΟΥ
«ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ. ΚΑΤΑΡΓΗΣΗ
ΑΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΤΩΝ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΩΝ ΣΤΗΝ ΠΡΟΣΒΑΣΗ
ΚΑΙ ΑΣΚΗΣΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΩΝ»**

ΓΝΩΜΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ
ΕΠΙ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΝΟΜΟΥ
«ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ. ΚΑΤΑΡΓΗΣΗ
ΑΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΤΩΝ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΩΝ ΣΤΗΝ ΠΡΟΣΒΑΣΗ
ΚΑΙ ΑΣΚΗΣΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΩΝ»

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

Στις 31.1.2011, ο Υπουργός Οικονομικών κ. Γεώργιος Παπακωνσταντίνου, απέστειλε προς γνωμοδότηση στην Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (Ο.Κ.Ε.), το σχέδιο Νόμου «**Αρχή της επαγγελματικής ελευθερίας. Κατάργηση αδικαιολογήτων περιορισμών στην πρόσβαση και άσκηση επαγγελμάτων**».

Η Εκτελεστική Επιτροπή της Ο.Κ.Ε. συνέστησε Επιτροπή Εργασίας αποτελούμενη από την κα **Σοφία Δροσοπούλου** και τους κ.κ. **Γεώργιο Τσατήρη, Φωκίωνα Δεληγιάννη, Ηλία Ηλιόπουλο, Κωνσταντίνο Γκουτζαμάνη και Βασίλειο Σωτηρακόπουλο.**

Ως πρόεδρος της Επιτροπής Εργασίας ορίστηκε ο κ. **Γ. Τσατήρης**. Στις εργασίες της Επιτροπής Εργασίας μετείχαν ως εμπειρογνώμονες οι κ.κ. **Θεόδωρος Δεληγιαννάκης, Σπύρος Παπακωνσταντίνου**. Από πλευράς Ο.Κ.Ε. μετείχε η επιστημονική σύμβουλος **Δρ. Αφροδίτη Μακρυγιάννη**, η οποία είχε τον επιστημονικό συντονισμό της Ομάδας. Ερευνητική στήριξη παρείχε από πλευράς Ο.Κ.Ε. η κα **Δήμητρα Λαμπροπούλου, Οικονομολόγος.**

Η Επιτροπή Εργασίας ολοκλήρωσε τις εργασίες της σε τρεις (3) συνεδριάσεις, ενώ η Εκτελεστική Επιτροπή διαμόρφωσε την εισήγησή της προς την Ολομέλεια στη συνεδρίαση της 10ης Φεβρουαρίου 2011.

Η Ολομέλεια της ΟΚΕ στην οποία εισηγητής ήταν ο κ. **Γ. Τσατήρης**, αφού ολοκλήρωσε την συζήτηση για το θέμα στη συνεδρίαση της **10ης Μαρτίου 2011**, διατύπωσε την υπ' αριθ. **253** Γνώμη της.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΤΗΣ ΓΝΩΜΗΣ

Η παρούσα Γνώμη της ΟΚΕ επί του Σχεδίου Νόμου «Αρχή της επαγγελματικής ελευθερίας. Κατάργηση αδικαιολόγητων περιορισμών στην πρόσβαση και άσκηση επαγγελμάτων» αποτελείται από τρία Κεφάλαια .

Το **Κεφάλαιο Α'** περιέχει την Συνοπτική Παρουσίαση του Σχεδίου Νόμου.

Το **Κεφάλαιο Β'** περιλαμβάνει την Γενική Αξιολόγηση.

Βασική θέση της ΟΚΕ είναι ότι η οποιαδήποτε ρύθμιση ή η οποιαδήποτε άρση ρύθμισης σε μία επαγγελματική ομάδα οφείλει πρώτιστα να πληρεί τις αρχές του υγιούς ανταγωνισμού και να διασφαλίζει την άμεση, πλήρη και ποιοτική κάλυψη των αναγκών του κοινωνικού συνόλου, καταργώντας τους αδικαιολόγητους περιορισμούς στην πρόσβαση και άσκηση του επαγγέλματος.

Στην Γενική Αξιολόγηση, σημειώνεται ότι στο παρόν Σχ/Ν σε μεγάλο βαθμό γίνεται επανάληψη γενικών αρχών παρά το ότι ήδη υφίσταται «οριζόντιος» νόμος, ο Νόμος 3844/2010 που ενσωματώνει την Οδηγία για τις Υπηρεσίες. Η ΟΚΕ θεωρεί ότι, σε νομοπαρασκευαστικό επίπεδο, θα έπρεπε να υπάρξει αναλυτική αναφορά σε όλα τα επαγγέλματα για τα οποία εφαρμόζεται η Οδηγία για τις Υπηρεσίες και να γίνει τροποποίηση της κατά περίπτωση υφιστάμενης επαγγελματικής κλαδικής νομοθεσίας. Η οποιαδήποτε μεταρρύθμιση θα έπρεπε να ήταν πλέον απολύτως συγκεκριμένη. Κανείς δεν μπορεί να αμφισβητήσει ότι τα χρονικά περιθώρια υπήρχαν για να ξεκινήσει μια διαδικασία «ακτινογράφησης» της νομοθεσίας ανά επάγγελμα και να διεξαχθεί ένας ουσιαστικός διάλογος ανάμεσα σε όλα τα εμπλεκόμενα μέρη για την όσο το δυνατό πιο ομαλή μετάβαση στο νέο καθεστώς.

Επίσης, τονίζεται ότι το Σχ/Ν προχωρά σε μια οριζόντια «απελευθέρωση» της άσκησης των «ρυθμισμένων» επαγγελμάτων και επιφυλάσσεται σε επόμενο χρόνο για την προσθήκη ή την εξαίρεση ορισμένων ρυθμίσεων με Προεδρικά Διατάγματα. Το γεγονός αυτό, πέρα από τις καθυστερήσεις που συνεπάγεται, δημιουργεί και ένα τοπίο ασάφειας στην

αγορά με ότι αυτό συνεπάγεται για τους επαγγελματίες που εμπλέκονται, αλλά και τους πολίτες που είναι χρήστες των συγκεκριμένων υπηρεσιών.

Τέλος, το **Κεφάλαιο Γ'** περιλαμβάνει την Κατ' άρθρον Αξιολόγηση του Σχεδίου Νόμου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΝΟΜΟΥ

Το παρόν σχέδιο νόμου έχει τίτλο «Αρχή της επαγγελματικής ελευθερίας. Κατάργηση αδικαιολόγητων περιορισμών στην πρόσβαση και άσκηση επαγγελμάτων.» και περιλαμβάνει 10 άρθρα κατανεμημένα σε δύο Κεφάλαια.

Το **Κεφάλαιο Α΄** έχει τίτλο «Γενικό Μέρος» και περιέχει τα άρθρα 1-3.

Το **άρθρο 1** ορίζει την αρχή της επαγγελματικής ελευθερίας για την πρόσβαση σε επαγγέλματα και την άσκησή τους.

Με το **άρθρο 2** προσδιορίζονται οι περιορισμοί που καταργούνται με την πάροδο τεσσάρων μηνών από τη δημοσίευση του παρόντος σχεδίου νόμου, οι οποίοι αφορούν στην πρόσβαση και την άσκηση επαγγελμάτων, με εξαίρεση τα επαγγέλματα εκείνα τα οποία εμπίπτουν στη ρύθμιση του Κεφαλαίου Β΄.

Επίσης, προβλέπεται ότι με Προεδρικό Διάταγμα που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργικού Συμβουλίου εντός τεσσάρων μηνών από την έναρξη ισχύος του παρόντος σχεδίου νόμου, μπορούν να αρθούν και άλλοι περιορισμοί εκτός των όσων ορίζονται στο συγκεκριμένο άρθρο.

Με το **άρθρο 3** καταργείται η απαίτηση προηγούμενης διοικητικής άδειας για την άσκηση επαγγέλματος, με εξαίρεση τα επαγγέλματα που εμπίπτουν στη ρύθμιση του Κεφαλαίου Β΄, μετά την πάροδο τεσσάρων μηνών από τη δημοσίευση του παρόντος σχεδίου νόμου.

Το **Κεφάλαιο Β΄** έχει τίτλο «Ειδικό Μέρος» και περιλαμβάνει τα άρθρα 4-10.

Το **άρθρο 4** ορίζει ότι με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων που εκδίδεται μετά γνώμη της Συντονιστικής Επιτροπής Συμβολαιογραφικών Συλλόγων Ελλάδος, καθορίζεται η αναλογική αμοιβή των συμβολαιογράφων με βάση τη διάταξη του τρίτου εδαφίου της παρ. 1 του άρθρου 40 του Κώδικα

Συμβολαιογράφων, που προστίθεται με την παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου.

Στο **άρθρο 5** προβλέπεται ότι με Προεδρικό Διάταγμα που εκδίδεται με πρόταση των Υπουργών Οικονομικών και Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, μετά γνώμη της Ολομέλειας των Προέδρων των Δικηγορικών Συλλόγων της Ελλάδος, διενεργείται κάθε αναγκαία προσαρμογή στις διατάξεις του παρόντος σχεδίου νόμου των διατάξεων του Κώδικα Δικηγόρων καθώς και οποιουδήποτε άλλου νομοθετήματος που αφορά την άσκηση του δικηγορικού επαγγέλματος.

Με το **άρθρο 6** θεσπίζεται η ίδρυση εταιρείας μεταξύ δικηγόρων. Μεταξύ άλλων, ρυθμίζεται ότι η έγκριση του καταστατικού και των τροποποιήσεων αυτού γίνεται με απόφαση του διοικητικού συμβουλίου του δικηγορικού συλλόγου της έδρας της εταιρίας, που ελέγχει αν οι διατάξεις του καταστατικού συμφωνούν με τις διατάξεις του νόμου.

Με το **άρθρο 7** προβλέπεται ότι η αμοιβή των μηχανικών καθορίζεται ελεύθερα με έγγραφη συμφωνία των συμβαλλομένων. Επίσης, προβλέπεται ότι το Δ.Σ. του Τ.Ε.Ε., όταν περιέρχεται στην αντίληψή του περίπτωση συνομολογήσεως από μηχανικό σύμβασης, της οποίας η αμοιβή φαίνεται ασυνήθιστα χαμηλή, τον καλεί εγγράφως να δικαιολογήσει το ύψος της, ζητώντας τις διευκρινίσεις που κρίνει σκόπιμες. Εφόσον οι εξηγήσεις του ενδιαφερομένου δεν κριθούν ικανοποιητικές, το Δ.Σ. του Τ.Ε.Ε. μπορεί να ασκεί πειθαρχική δίωξη κατά τις κείμενες διατάξεις.

Στο **άρθρο 8** ορίζεται ότι με γενικές ή ειδικές αποφάσεις του Διοικητικού Συμβουλίου της Επιτροπής Λογιστικής Τυποποίησης και Ελέγχων (Ε.Λ.Τ.Ε.), μετά πρόταση του Εποπτικού Συμβουλίου του Σώματος Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών (Σ.Ο.Ε.Λ.) καθορίζονται οι ελάχιστες αναγκαίες ώρες για τη διενέργεια των υποχρεωτικών ελέγχων, το ανώτατο όριο ετησίας απασχόλησης των νόμιμων ελεγκτών και του βοηθητικού προσωπικού τους στους υποχρεωτικούς ελέγχους και τα υποβαλλόμενα στο Σ.Ο.Ε.Λ. στοιχεία της χρήσεως, στην οποία αφορά ο κάθε έλεγχος.

Στο **άρθρο 9** διατυπώνεται ότι οι διατάξεις του παρόντος σχεδίου νόμου δεν εφαρμόζονται για τις επαγγελματικές δραστηριότητες των οδικών

εμπορευματικών μεταφορών και των φαρμακοποιών.

Το **άρθρο 10** διευκρινίζει ότι η ισχύς των διατάξεων του νόμου που παρέχουν νομοθετική εξουσιοδότηση αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως ενώ η ισχύς των λοιπών διατάξεων του νόμου αρχίζει τέσσερις μήνες από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄

ΓΕΝΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΝΟΜΟΥ

Το παρόν Σχέδιο Νόμου αφορά στην *Κατάργηση των αδικαιολόγητων περιορισμών στην πρόσβαση και άσκηση επαγγελματιών*. Ειδικότερα, και σύμφωνα με την αιτιολογική έκθεση που το συνοδεύει, με το παρόν Σχ/Ν «.....επιδιώκεται η θεραπεία της ανάγκης αποκαθάρσεως της ισχύουσας νομοθεσίας που διέπει την πρόσβαση σε επαγγέλματα και την άσκηση τους από πλήθος αδικαιολόγητων ρυθμίσεων περιοριστικών της επαγγελματικής ελευθερίας». Αφορά επομένως το σύνολο των επαγγελματιών εκείνων στα οποία η πρόσβαση και η άσκηση τους προϋποθέτει την κατοχή συγκεκριμένου πιστοποιητικού και υπόκεινται σε κρατική ρύθμιση. Με άλλα λόγια, τα επαγγέλματα που με «δημοσιογραφικούς όρους», το τελευταίο διάστημα, είναι γνωστά στο ευρύ κοινό ως «κλειστά» επαγγέλματα». Ο δόκιμος επιστημονικός όρος για τα επαγγέλματα της συγκεκριμένης κατηγορίας ο οποίος θα χρησιμοποιείται από εδώ και στο εξής και στο παρόν κείμενο είναι: |ρυθμισμένα επαγγέλματα.

Βασική θέση της ΟΚΕ είναι ότι η οποιαδήποτε ρύθμιση ή η οποιαδήποτε άρση ρύθμισης σε μία επαγγελματική ομάδα οφείλει πρώτιστα να πληρεί τις αρχές του υγιούς ανταγωνισμού και να διασφαλίζει την άμεση, πλήρη και ποιοτική κάλυψη των αναγκών του κοινωνικού συνόλου, καταργώντας τους αδικαιολόγητους περιορισμούς στην πρόσβαση και άσκηση του επαγγέλματος.

Βάσει της Οδηγίας 2005/36/EK για την αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων, η οποία ενσωματώθηκε στην ελληνική νομοθεσία με το ΠΔ 38/2010, υφίσταται συγκεκριμένη βάση δεδομένων σε ειδική ιστοσελίδα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (regulated professions database)¹, όπου παρατίθενται αναλυτικά τα ρυθμισμένα επαγγέλματα. Στην Ελλάδα, και σύμφωνα με τη συγκεκριμένη βάση δεδομένων, τα ρυθμισμένα επαγγέλματα είναι περίπου 160, αριθμός ο οποίος έχει χρησιμοποιηθεί στο

¹ http://ec.europa.eu/internal_market/qualifications/regprof/index.cfm?fuseaction=regProf.home

δημόσιο διάλογο για να καταδείξει το πλήθος των επαγγελματιών που πρόκειται να «ανοίξουν».

Αν θελήσουμε να προσεγγίσουμε το πλαίσιο που ισχύει σήμερα για το σύνολο των ρυθμισμένων επαγγελματιών διαπιστώνουμε ότι δεν υφίσταται ένα ενιαίο πλαίσιο ρύθμισης τους και όπως αναφέρεται και στην Εισηγητική Έκθεση οι υφιστάμενες *«ρυθμίσεις δεν συγκροτούν στη συνολική τους θεώρηση συστηματικά δομημένες νομοθετικές παρεμβάσεις αλλά άθροισμα διατάξεων χωρίς εσωτερική συνοχή...»*. Στο ένα άκρο εντοπίζονται επαγγέλματα για τα οποία ρυθμίζεται απλά η πρόσβαση και για την οποία δεν απαιτείται παρά μόνο η κατοχή ενός πιστοποιητικού (όπως π.χ. τίτλος επαγγελματικής ειδικότητας). Στο άλλο άκρο υπάρχουν επαγγέλματα όπου οι διατάξεις της υφιστάμενης νομοθεσίας καθορίζουν εκτός της πρόσβασης και πλήθος άλλων ζητημάτων που αφορούν την άσκηση της δραστηριότητας, όπως π.χ. ο προσδιορισμός ελάχιστων αμοιβών και ποσοστών κέρδους ή γεωγραφικών και άλλων περιορισμών. Στην κατηγορία αυτή, άλλωστε, εντάσσονται και οι επαγγελματικές δραστηριότητες στις οποίες αναφέρεται το Κεφαλαίο Β του Σχ/Ν – δικηγόροι, συμβολαιογράφοι, μηχανικοί και νόμιμοι ελεγκτές.

Η κατάργηση των αδικαιολόγητων περιορισμών στην πρόσβαση και άσκηση επαγγελματιών αποτελεί υποχρέωση του ελληνικού κράτους βάσει της Οδηγίας 2006/136/ΕΚ για τις Υπηρεσίες, η οποία ενσωματώθηκε στην ελληνική νομοθεσία με το Ν. 3844/2010. Ο βασικός στόχος της Οδηγίας για τις Υπηρεσίες δεν είναι άλλος από τη δημιουργία της Ενιαίας Αγοράς, ιδιαίτερα στο σκέλος της ελεύθερης κυκλοφορίας υπηρεσιών. Το γεγονός ότι μέχρι σήμερα δεν είχαν γίνει οι αναγκαίες, σύμφωνα με την Οδηγία, προσαρμογές του θεσμικού πλαισίου, σε μεγάλο βαθμό ήταν αποτέλεσμα των έντονων συντεχνιακών αντιδράσεων. Σήμερα όμως πλέον, και λόγω των δεσμεύσεων² που έχει αναλάβει η Ελλάδα από τη σύναψη της διεθνούς δανειακής σύμβασης δεν υπάρχουν άλλα περιθώρια αναβολών.

Σήμερα, παρατηρούνται σημαντικές διαφοροποιήσεις στην αγορά των υπηρεσιών και κατά μείζονα λόγο στο καθεστώς πρόσβασης και άσκησης

² Ειδικά για τα επαγγέλματα του Κεφαλαίου Β του Σ/Ν υπάρχει ρητή αναφορά στο λεγόμενο Μνημόνιο: Ν. 3845/2010, Παράρτημα IV «Μνημόνιο Συνεννόησης στις Συγκεκριμένες Προϋποθέσεις Οικονομικής Πολιτικής», σελ. 12-13

επαγγελματικών δραστηριοτήτων, ανάμεσα στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης για πολλούς λόγους, που δεν είναι δυνατό να αναλυθούν. Ενδεικτικά και μόνο, αναφέρονται οι παρακάτω:

α) Οι διαφορές στο επίπεδο και το μοντέλο της οικονομικής ανάπτυξης που καθορίζουν την εξέλιξη επαγγελμάτων και ειδικοτήτων (π.χ. εμφάνιση νέων σε αναπτυσσόμενους κλάδους και αντίστροφα).

β) Οι διαφορές στα εκπαιδευτικά συστήματα και στις εκπαιδευτικές διαδρομές για την απόκτηση των απαιτούμενων προσόντων

γ) Οι διαφορές στην οργάνωση των επαγγελματικών ομάδων και της κρατικής παρέμβασης. Για παράδειγμα, στο Ηνωμένο Βασίλειο η ρύθμιση των επαγγελμάτων προήλθε «από τα κάτω» (bottom up), δηλαδή από τις οργανώσεις των επαγγελματιών. Αντίθετα, στη Γερμανία, η ρύθμιση ήρθε «από πάνω» (top down), υπό την έννοια ότι το κράτος διαδραμάτισε ενεργό και παρεμβατικό ρόλο στην οργάνωση των επαγγελμάτων.

Υφίσταται, βέβαια, το ερώτημα περί της σκοπιμότητας ύπαρξης ή μη ρυθμίσεων στην πρόσβαση και την άσκηση επαγγελμάτων. Από τη σκοπιά της οικονομικής θεωρίας, επιχειρήματα υπάρχουν είτε υπέρ της μιας, είτε της άλλης άποψης. Τα επιχειρήματα υπέρ της ύπαρξης ρυθμίσεων – ιδιαίτερα της χορήγησης διοικητικής άδειας - για την στην άσκηση επαγγελμάτων μπορούν να συνοψιστούν στα εξής:

α) Βελτίωση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών, λόγω των απαιτούμενων προσόντων

β) Παροχή κινήτρων για επένδυση σε ανθρώπινο κεφάλαιο – δηλ. εκπαίδευση – με δεδομένο ότι η αναμενόμενη απόδοση επί της επένδυσης είναι υψηλή

γ) Ελαχιστοποίηση αβεβαιότητας του καταναλωτή σχετικά με την ποιότητα της υπηρεσίας, γεγονός που μπορεί να οδηγήσει και σε αύξηση της ζήτησης

δ) Εξάλειψη του πιθανού κοινωνικού κόστους από κακή παροχή υπηρεσιών – με άλλα λόγια οι επιτακτικοί λόγοι δημοσίου συμφέροντος (δημόσια υγεία, ασφάλεια, προστασία περιβάλλοντος κλπ).

Από την άλλη, μεγάλο μέρος των επιχειρημάτων υπέρ της κατάργησης των ρυθμίσεων παρατίθεται και στην Αιτιολογική έκθεση του Σχεδίου Νόμου. Σύμφωνα με τους υποστηρικτές της κατάργησης: η ύπαρξη ρυθμίσεων δεν επιτρέπει την άριστη κατανομή των πόρων στην οικονομία, καθώς η διανομή μείωση επί της ουσίας της προσφοράς εργασίας, οδηγεί σε αύξηση της τιμής της υπηρεσίας και επομένως, στην εξασφάλιση «προσόδων» για τους παρόχους υπηρεσιών και τη διαμόρφωση ολιγοπωλιακών συνθηκών. Η ποιότητα δε των προσφερομένων υπηρεσιών μπορεί να διασφαλιστεί με λιγότερο περιοριστικά μέσα, όπως π.χ. η πιστοποίηση.

Όσον αφορά το υπό αξιολόγηση Σχ/Ν αυτό διακρίνεται σε δύο Κεφάλαια: Το Κεφάλαιο Α' περιέχει διατάξεις γενικής εφαρμογής που αφορούν το σύνολο των επαγγελματιών και το Κεφάλαιο Β' περιλαμβάνει τροποποιήσεις των διατάξεων της υφιστάμενης νομοθεσίας για τέσσερα επαγγέλματα: συμβολαιογράφοι, δικηγόροι (και δικηγορικές εταιρίες), μηχανικοί και νόμιμοι ελεγκτές. Στο σημείο αυτό και προτού προχωρήσουμε στην κατ' άρθρον αξιολόγηση του η ΟΚΕ οφείλει να επισημάνει τα ακόλουθα:

A. Το Σχ/Ν συνοδεύεται από την Εισηγητική Έκθεση, τη σημασία της οποίας, όχι ως συμβατικής υποχρέωσης, αλλά ως προτεραιότητας του νομοθετικού έργου, είχε σημειώσει η ΟΚΕ σε πολλές γνωμοδοτήσεις της κατά το παρελθόν. Ο ρόλος της Εισηγητικής Έκθεσης είναι να τεκμηριώνει την αναγκαιότητα, αλλά και να αξιολογεί, ποσοτικά και ποιοτικά, τις κοινωνικοοικονομικές επιπτώσεις των ρυθμίσεων που περιλαμβάνονται στο Σχ/Ν. Δυστυχώς το περιεχόμενο της Έκθεσης που συνοδεύει το υπό αξιολόγηση Σχ/Ν με το οποίο καταργούνται μακροχρόνια επαγγελματικά «προνόμια» είναι γενικό και δεν παρέχει την αναγκαία επιστημονική τεκμηρίωση των προτεινόμενων μεταρρυθμίσεων.

B. Η ΟΚΕ θεωρεί ότι, σε νομοπαρασκευαστικό επίπεδο, θα έπρεπε να υπάρξει αναλυτική αναφορά σε όλα τα επαγγέλματα για τα οποία εφαρμόζεται η Οδηγία για τις Υπηρεσίες και να γίνει τροποποίηση της κατά περίπτωση υφιστάμενης επαγγελματικής κλαδικής νομοθεσίας. Αντί γι' αυτό στο παρόν Σχ/Ν σε μεγάλο βαθμό γίνεται επανάληψη γενικών αρχών παρά το ότι ήδη υφίσταται «οριζόντιος» νόμος, ο Νόμος 3844/2010 που ενσωματώνει την Οδηγία για τις Υπηρεσίες και ο οποίος καθορίζει τις γενικές αρχές.

Συγκεκριμένα στο άρθρο 16 του Ν.3844/2010 καταγράφονται οι κρατικές ρυθμίσεις που πρέπει να αξιολογηθούν (και από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή) και στη συνέχεια και κατά περίπτωση να καταργηθούν, να τροποποιηθούν ή να παραμείνουν ως έχουν. Το μεγαλύτερο μέρος των ρυθμίσεων του άρθρου 2 του παρόντος Σχ/Ν που καταργούνται, είναι οι ίδιες με αυτές που αναφέρονται στο άρθρο 16 του Ν.3844/2010.

Τίθεται, επομένως, το ερώτημα γιατί επαναλαμβάνονται – σε μεγάλο βαθμό – οι ίδιες διατάξεις σε δύο ξεχωριστά νομοθετικά κείμενα, ενώ πλέον η οποιαδήποτε μεταρρύθμιση θα έπρεπε να ήταν απολύτως συγκεκριμένη. Κανείς δεν μπορεί να αμφισβητήσει ότι τα χρονικά περιθώρια υπήρχαν έπειτα από την ψήφιση του Ν.3844/2010, για να ξεκινήσει μια διαδικασία «ακτινογράφησης» της νομοθεσίας ανά επάγγελμα και να διεξαχθεί ένας ουσιαστικός διάλογος ανάμεσα σε όλα τα εμπλεκόμενα μέρη για την τροποποίηση ή κατάργηση των διατάξεων όπου αυτό είναι απαραίτητο και την όσο το δυνατό πιο ομαλή μετάβαση στο νέο καθεστώς πρόσβασης και άσκησης επαγγελματιών.

Γ. Ως προσθήκη στην προηγούμενη παρατήρηση σημειώνεται ότι επαφίεται σε Προεδρικά Διατάγματα που θα ακολουθήσουν η άρση και άλλων περιορισμών ή εξαιρέσεις από την άρση ορισμένων από τους περιορισμούς που ορίζονται στην παρ.1 του άρθρου 2, εφόσον συντρέχουν π.χ. επιτακτικοί λόγοι δημοσίου συμφέροντος. Ειδικότερα, το Σχ/Ν προχωρά σε μια οριζόντια «απελευθέρωση» της άσκησης των «ρυθμιζόμενων» επαγγελματιών και επιφυλάσσεται σε επόμενο χρόνο για την προσθήκη ή την εξαίρεση ορισμένων ρυθμίσεων με Προεδρικά Διατάγματα. Το γεγονός αυτό, πέρα από τις καθυστερήσεις που συνεπάγεται, δημιουργεί και ένα τοπίο ασάφειας στην αγορά με ότι αυτό συνεπάγεται για τους επαγγελματίες που εμπλέκονται, αλλά και τους πολίτες που είναι χρήστες των συγκεκριμένων υπηρεσιών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄

ΚΑΤ' ΑΡΘΡΟΝ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Άρθρο 2

Όπως σημειώθηκε και στην Γενική Αξιολόγηση η οριζόντια κατάργηση των ρυθμίσεων δεν απαντά στις εξειδικευμένες ανάγκες και απαιτήσεις των επιμέρους επαγγελματών και επαγγελματιών. Επίσης πρόσθετες ρυθμίσεις που επαφίενται στο μέλλον αυξάνουν τις εντάσεις και τις πιέσεις στην αγορά υπηρεσιών. Η ΟΚΕ θεωρεί ότι απαιτείται εξειδικευμένη προσέγγιση ανά «ρυθμιζόμενο» επαγγελματικό κλάδο και στη συνέχεια τροποποιήσεις επί του αντίστοιχου επαγγελματικού θεσμικού πλαισίου.

Άρθρο 3

Οι διάφορες ρυθμίσεις και ειδικότερα οι διαδικασίες αδειοδότησης των επαγγελματών είναι αποτέλεσμα πολύχρονων διακανονισμών αφενός και κυρίως ανάμεσα στις διάφορες όμορες επαγγελματικές ειδικότητες και αφετέρου μεταξύ εργοδοτών, εργαζομένων και κράτους. Ως εκ τούτου οι άδειες άσκησης επαγγέλματος συνδέονται με την πορεία διαμόρφωσης των επαγγελματών και εκφράζουν ποικίλες ισορροπίες μεταξύ των επιμέρους επαγγελματικών ειδικοτήτων.

Στο άρθρο 3 περιλαμβάνεται η κατάργηση της διοικητικής αδειοδότησης. Η ΟΚΕ θεωρεί ότι θα πρέπει το ζήτημα αυτό να προσεγγισθεί αναλυτικά ανά επάγγελμα, ώστε να μη δημιουργηθούν περισσότερα προβλήματα τόσο στη λειτουργία των επιχειρήσεων όσο και στον καταναλωτή. Ειδικότερα δε κατά τον αρχικό χρόνο εφαρμογής της συγκεκριμένης διάταξης αναμένεται να επικρατήσει πλήρης σύγχυση στα φυσικά πρόσωπα – παρόχους υπηρεσιών σε σχέση με τις υποχρεώσεις τους.

Άρθρο 4

Από το περιεχόμενο των διατάξεων για τους συμβολαιογράφους προκύπτει ότι ο νομοθέτης τελικά έλαβε υπόψη του σε μεγάλο βαθμό τις αναλυτικές και τεκμηριωμένες θέσεις της Συντονιστικής Επιτροπής Συμβολαιογραφικών Συλλόγων Ελλάδος, δεδομένου ότι ο συμβολαιογράφος δεν είναι ελεύθερος επαγγελματίας αλλά άμισθος δημόσιος λειτουργός. Επομένως δεν μπορούν να έχουν πλήρη εφαρμογή στους συμβολαιογράφους οι διατάξεις του ευρωπαϊκού και εσωτερικού δικαίου για την ελεύθερη εγκατάσταση, την ελεύθερη παροχή υπηρεσιών και τον ανταγωνισμό. Περιορισμοί όπως ο κλειστός αριθμός και η περιορισμένη στα όρια του Ειρηνοδικείου γεωγραφική αρμοδιότητα δεν αίρονται, προφανώς, διότι κρίθηκε ότι η άρση τους θα προσέκρουε στο υπέρτερο δημόσιο συμφέρον. Όσον αφορά στις συμβολαιογραφικές αμοιβές ο νομοθέτης με κριτήριο το δημόσιο συμφέρον προαγωγής της εθνικής οικονομίας και την αποτροπή υπερβολικών επιβαρύνσεων στις συναλλαγές δεν αναιρεί κατά βάση την αρχή ότι η αμοιβή τους καθορίζεται υποχρεωτικώς δια νόμου και δεν προβαίνει σε πλήρη απελευθέρωσή τους.

Η ΟΚΕ θεωρεί ότι είναι σε θετική κατεύθυνση η δέσμευση του νομοθέτη, η οποία αποτελεί τον πυρήνα των νέων ρυθμίσεων για την άρση των περιορισμών στις συμβολαιογραφικές υπηρεσίες, να μειώσει τις συμβολαιογραφικές αμοιβές είτε με μεταβολή της κλιμάκωσής τους με κοινή υπουργική απόφαση (άρθρο 4 παρ.1), είτε (άρθρο 4 παρ.2) καθορίζοντας ποσό αξίας αντικειμένου συναλλαγής, πάνω από το οποίο η αναλογική αμοιβή για τη σύνταξη συμβολαίων δεν συνιστά την υποχρεωτική αλλά την ανώτατη επιτρεπτή αμοιβή, παρεχομένης της δυνατότητας συνομολόγησης με έγγραφη συμφωνία μικρότερης αμοιβής. Αν δεν προκύπτει σχετική συμφωνία, η ανώτατη επιτρεπτή αμοιβή συνιστά τη νόμιμη αμοιβή.

Βεβαίως κατά την υλοποίηση αυτής της διάταξης θα πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι στην ελληνική πραγματικότητα οι αναλογικές αμοιβές εξισορροπούν τις πάγιες χαμηλές αμοιβές πολύ μεγάλης κατηγορίας συμβολαιογραφικών πράξεων και επομένως θα πρέπει να αναζητείται με τις ΚΥΑ ο βέλτιστος συνδυασμός.

Όσον αφορά στην εξουσιοδότηση (άρθρο 4 παρ. 6) προκειμένου να καταργηθούν ή να τροποποιηθούν οι υφιστάμενοι περιορισμοί και απαγορεύσεις στο πεδίο της εμπορικής επικοινωνίας των συμβολαιογράφων η ΟΚΕ θεωρεί ότι, αν η κοινοτική νομοθεσία επιβάλλει την άρση των περιορισμών στη διαφήμιση, θα πρέπει λόγω της ιδιαιτερότητας του κλάδου να διαμορφωθεί ένα αυστηρότατο πλαίσιο για τη μορφή και το περιεχόμενο της διαφήμισης, ώστε να μην πλήττεται το κύρος του συμβολαιογράφου και η βιωσιμότητα των οικονομικά ασθενέστερων.

Άρθρα 5 και 6

Κρίσιμα ζητήματα των διατάξεων του άρθρου 5 για τους δικηγόρους και του άρθρου 6 για τις δικηγορικές εταιρίες είναι, ανάμεσα σε άλλα, η κατάργηση αφενός της τοπικής αρμοδιότητας του δικηγόρου αφετέρου της υποχρεωτικότητας των ελάχιστων αμοιβών. Σημαντική είναι επίσης η άρση της απαγόρευσης διαφήμισης των δικηγορικών εταιριών.

- Ειδικότερα, θα είναι πλέον επιτρεπτή η παράσταση των δικηγόρων σε οποιαδήποτε περιφέρεια της χώρας στις πολιτικές και διοικητικές δίκες, όπως και η υπογραφή συμβολαίων. Η διάταξη αυτή που έχει προκαλέσει την αντίδραση των δικηγόρων κυρίως της Περιφέρειας, πρέπει να αξιολογείται σε συνδυασμό με τη δυνατότητα που παρέχεται για τη σύσταση δικηγορικών εταιριών από δικηγόρους διαφορετικών συλλόγων. Με αυτόν τον τρόπο οι δικηγορικές εταιρίες, πολυπρόσωπες και πολλαπλών εδρών και γραφείων (όπου και οι έδρες των μελών), με δυνατότητα διαφήμισης σε όλη την επικράτεια, πιθανολογείται βάσιμα ότι αποκτούν ισχυρό συγκριτικό πλεονέκτημα έναντι των μικρών δικηγορικών γραφείων και των αυτοαπασχολούμενων δικηγόρων.

Η ΟΚΕ θεωρεί ότι η άρση των εδαφικών περιορισμών, για να μη παραβιασθεί η αρχή της αναλογικότητας, πρέπει απαραίτητα να συνοδεύεται από δέσμη μέτρων, κινήτρων και αντικινήτρων για την αποτροπή της υπερσυγκέντρωσης δικηγόρων στις μεγάλες πόλεις, όπου έχουν έδρα τα μεγάλα Πρωτοδικεία, Εφετεία κλπ και γενικότερα σε ελκυστικές, με οικονομικά και γεωγραφικά κριτήρια, περιοχές. Θα πρέπει να εξασφαλισθεί η δυνατότητα

της άμεσης πρόσβασης των κατοίκων των απομονωμένων και μη προνομιούχων οικονομικά περιοχών σε δικηγόρους, χωρίς την οποία είναι αδύνατη η πρόσβαση στο Δικαστήριο, δηλαδή στο αγαθό της δικαιοσύνης, δικαίωμα που η ικανοποίησή του επιβάλλεται λόγω επιτακτικού δημόσιου συμφέροντος.

- Όσον αφορά στις ελάχιστες αμοιβές, αυτές καταργούνται και αντικαθίστανται από τις λεγόμενες νόμιμες αμοιβές, επί των οποίων θα φορολογείται ο δικηγόρος, που θα πρέπει να αποδίδει τις κρατήσεις υπέρ του Συλλόγου και των ασφαλιστικών ταμείων, με τη διαφορά ότι στο εξής θα είναι επιτρεπτή η με έγγραφη συμφωνία συνομολόγηση διαφορετικής αμοιβής, ακόμα και κατώτερης της νόμιμης (επί της οποίας θα γίνονται οι κρατήσεις και η φορολόγηση).

Επισημαίνεται ότι ο νόμος 3844/2010 με τον οποίο ενσωματώθηκε στην ελληνική έννομη τάξη η Οδηγία, γνωστή ως Μπολκενστάιν (Οδ 2006/123/ΕΚ), δεν κατατάσσει τις ελάχιστες αμοιβές (και τους γεωγραφικούς περιορισμούς) στους περιορισμούς που απαγορεύονται, αλλά σε αυτούς που πρέπει να αξιολογηθούν με βάση την αρχή της αναγκαιότητας και της αναλογικότητας. Η ελληνική Πολιτεία στο πλαίσιο της απάντησης – άρνησης κατά της αιτιολογημένης γνώμης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το ίδιο αντικείμενο³, ισχυρίζεται ότι η ελάχιστη αμοιβή κατοχυρώνει την αξιοπρεπή παροχή υπηρεσιών κατά την πρόσβαση στη δικαιοσύνη, ότι αποφεύγεται ο αθέμιτος ανταγωνισμός, ότι εξασφαλίζει την προεκτίμηση από τον εντολέα για τα δικαστικά έξοδα και ότι με βάση τις ελάχιστες αμοιβές επιδικάζονται τα δικαστικά έξοδα και καθορίζεται η αμοιβή σε νομική αρωγή (legal aid).

Η ΟΚΕ θεωρεί ότι ορθά ο νομοθέτης με το Σχ/Ν δεν προχώρησε σε πλήρη απελευθέρωση των δικηγορικών αμοιβών, λαμβανομένων υπόψη, εκτός των ως άνω λόγων, τις ανάγκες των ασφαλιστικών Ταμείων, των δικηγορικών συλλόγων και του Κράτους από την είσπραξη των φόρων. Η αντικατάσταση των ελάχιστων αμοιβών από τις «νόμιμες» αμοιβές στην περίπτωση που δεν προκύπτει έγκυρη έγγραφη συμφωνία των μερών, ειδικώς για την παροχή δικηγορικών υπηρεσιών ενώπιον Δικαστηρίων, θα μπορέσει να λειτουργήσει ως ένα ελάχιστο δίκτυ ασφαλείας για την

³ Πρόκειται να εκδικασθεί στο ΔΕΚ.

εξυπηρέτηση των ως άνω σκοπών.

Εντούτοις, παραμένει ανοικτό το ζήτημα των νέων κυρίως δικηγόρων και των συνεργαζόμενων με μεγάλους εντολείς (Τράπεζες, ασφαλιστικές, μεγάλες κατασκευαστικές εταιρίες κλπ). οι οποίοι πιθανολογείται βάσιμα ότι θα εξαναγκασθούν να καταρτίζουν συμφωνίες με μικρότερες αμοιβές από τις νόμιμες, σε βάρος της αξιοπρέπειας στην άσκηση του επαγγέλματος και του ρόλου του δικηγόρου ως συλλειτουργού της Δικαιοσύνης.

Επισημαίνεται επίσης ότι εάν ζητούμενο είναι η μείωση των δαπανών διεξαγωγής δίκης, δεν είναι στην ίδια κατεύθυνση άλλες νομοθετικές ρυθμίσεις, που επιβάλλουν αύξηση στα δικαστικά έξοδα και στα παράβολα υποβολής μήνυσης και παράστασης πολιτικής αγωγής.

Για την διασφάλιση της διαπραγματευτικής ικανότητας των δικηγόρων έναντι των μεγάλων εντολέων, η ΟΚΕ θεωρεί ότι θα ήταν σε θετική κατεύθυνση η πρόταση εκχώρησης του σχετικού δικαιώματος στους Δικηγορικούς Συλλόγους ή την Ολομέλεια των Προέδρων ή τη Συντονιστική Επιτροπή, ώστε να είναι δυνατός ο καθορισμός, με τη μορφή «συλλογικής σύμβασης», ελάχιστων αμοιβών σε συγκεκριμένες δικηγορικές εργασίες, όπως πχ ελέγχους τίτλων, έκδοση διαταγών πληρωμής, διαδικασία αναγκαστικών εκτελέσεων και εγγραφή προσημειώσεων.

Επίσης θα ήταν σε θετική κατεύθυνση, εφόσον καταργηθούν οι ελάχιστες αμοιβές, να γίνει τουλάχιστον αναλογική εφαρμογή του άρθρου 7 παρ. 1β' του ίδιου Σχ/Ν, που αφορά τους μηχανικούς, έτσι ώστε ο οικείος δικηγορικός σύλλογος, όταν περιέρχεται στην αντίληψή του περίπτωση σύμβασης με αμοιβή κάτω της νόμιμης και ασυνήθιστα χαμηλή, να καλεί εγγράφως τον δικηγόρο να δικαιολογήσει το ύψος της και εάν οι εξηγήσεις δεν κριθούν ικανοποιητικές, να μπορεί να ασκεί πειθαρχική δίωξη.

Όσον αφορά στην διαφήμιση των δικηγορικών υπηρεσιών, η ΟΚΕ, λαμβάνοντας υπόψη ότι ο υφιστάμενος περιορισμός δεν απέτρεψε την εκτεταμένη έμμεση διαφήμιση (μέσω τηλεοπτικών παραθύρων κλπ.) θεωρεί ότι πρέπει να διαμορφωθεί νομικό πλαίσιο, προκειμένου να διασφαλισθεί η λειτουργηματική φύση του δικηγορικού επαγγέλματος και να αποτραπεί η ανεξέλεγκτη χρήση της, καθώς και ο αθέμιτος ανταγωνισμός των μεγάλων

δικηγορικών γραφείων και των διατοπικών δικηγορικών εταιριών με όρους εμπορίου, σε βάρος της μεμονωμένης άσκησης δικηγορίας.

Άρθρο 7

Κομβικό σημείο των αλλαγών που επέρχονται με τις διατάξεις του άρθρου 7 είναι η κατάργηση των μέχρι τώρα υποχρεωτικών ελάχιστων αμοιβών των μηχανικών και αρχιτεκτόνων για τη μελέτη, επίβλεψη και διοίκηση των έργων και η καταρχήν καθιέρωση γενικού κανόνα ότι η αμοιβή των μηχανικών καθορίζεται ελεύθερα με έγγραφη συμφωνία των συμβαλλομένων.

Για την αντιμετώπιση των δυσμενών για το δημόσιο συμφέρον επιπτώσεων της κατάργησης του Κώδικα Ελάχιστων Αμοιβών, τις οποίες αναλυτικά έχει επισημάνει και το Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας (ΤΕΕ), ο νομοθέτης καθιερώνει τις νόμιμες αμοιβές, για την περίπτωση που δεν προκύπτει έγγραφη συμφωνία περί αμοιβής.

Η ΟΚΕ θεωρεί θετική τη διάταξη (παρ.4) με την οποία το ύψος των εισφορών και δικαιωμάτων υπέρ του ΤΕΕ, των ασφαλιστικών ταμείων και άλλων δικαιούχων θα υπολογίζονται εφεξής επί της νόμιμης αμοιβής, εφόσον η συμβατική αμοιβή εμφανίζεται μικρότερη της νόμιμης ή επί της συμβατικής αμοιβής εφόσον είναι μεγαλύτερη της νόμιμης.

Θετική θεωρείται επίσης η πρόβλεψη της υποπαραγράφου 1β' ότι το Δ.Σ. του ΤΕΕ μπορεί να ελέγχει συμβάσεις με ασυνήθιστα χαμηλή αμοιβή και να ασκεί πειθαρχική δίωξη στο μηχανικό, ώστε σ' ένα βαθμό να αποτρέπονται πρακτικές αθέμιτου ανταγωνισμού.

Εντούτοις στο Σχ/Ν δεν αντιμετωπίζονται βασικές προτάσεις των μηχανικών στην κατεύθυνση της προστασίας του δημόσιου συμφέροντος, όπως η προτεινόμενη θεσμοθέτηση Φορέα Μητρώων, Διαβάθμισης και Πιστοποίησης τεχνικών επαγγελματιών, καθώς και η θεσμοθέτηση του Μητρώου Συντελεστών Ιδιωτικών Έργων και η λειτουργία του από το ΤΕΕ. Επίσης καταργείται το σύστημα είσπραξης της αμοιβής του μηχανικού μέσω ΤΕΕ.

Τέλος, θεσπίζονται εξουσιοδοτικές διατάξεις προς έκδοση Προεδρικών Διαταγμάτων για την έγκριση κανονισμού που θα καθορίζει τις νόμιμες αμοιβές, εφόσον δεν προκύπτει έγκυρη γραπτή συμφωνία αμοιβής για τα ιδιωτικά έργα, όσο και για την προσαρμογή του ν. 3316/2005 για τις μελέτες δημοσίων έργων στις διατάξεις του Σχ/Ν. Ειδικότερα για τις μελέτες δημοσίων έργων, ανάμεσα σε άλλα, περιέχεται η διάταξη ότι οι συμμετέχοντες στους διαγωνισμούς υποβάλλουν ελεύθερα την οικονομική προσφορά τους, η οποία μπορεί να είναι και κατώτερη της προεκτιμημένης αμοιβής.

Άρθρο 8

Η ΟΚΕ επισημαίνει ότι η κατάργηση των ελάχιστων αμοιβών καθαυτή δεν συνιστά πρόβλημα. Ωστόσο, θα πρέπει να ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι παραμένει ο καθορισμός ελάχιστων ωρών διενέργειας των υποχρεωτικών ελέγχων. Ο συνδυασμός των παραπάνω μπορεί να οδηγήσει σε προβλήματα που αφορούν τη σχέση εξάρτησης που ενδέχεται να αναπτυχθεί μεταξύ ελεγκτή και ελεγχόμενου και την ποιότητα του διεξαγόμενου ελέγχου.

Συνεπώς και επειδή το κύριο ζήτημα είναι η ποιότητα του ελέγχου, η ΟΚΕ τονίζει ότι θα πρέπει να ληφθούν παράλληλα μέτρα που θα διασφαλίζουν την ανεξαρτησία του ελεγκτή. Θα μπορούσε, για παράδειγμα και ιδιαίτερα σε περιπτώσεις δημοσίου ενδιαφέροντος, εκτός από τον ελεγκτή που διορίζεται από τη Γ.Σ. των μετόχων, να ορίζεται και δεύτερος ελεγκτής από τρίτο ανεξάρτητο φορέα. Η δυνατότητα αυτή δίνεται από την ευρωπαϊκή νομοθεσία και έχει ήδη χρησιμοποιηθεί από άλλες ευρωπαϊκές χώρες (π.χ. Γαλλία).

Στην Ολομέλεια της 10^{ης} Μαρτίου 2011 παρέστησαν τα κάτωθι Μέλη
της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής:

ΠΡΟΕΔΡΟΣ
Πολυζωγόπουλος Χρήστος

ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΙ

Στεφάνου Ιωάννης
Εκπρόσωπος ΣΕΒ

Λιόλιος Νικόλαος
Μέλος Δ.Σ. ΠΑ.Σ.Ε.ΓΕ.Σ.

Α' ΟΜΑΔΑ

Καμπάνης Βασίλειος
Εκπρόσωπος Γ.Σ.Ε.Β.Ε.Ε.
σε αναπλήρωση του
Αντζινά Νικολάου
Εκπροσώπου Γ.Σ.Ε.Β.Ε.Ε.

Λέντζος Δημήτριος
Εκπρόσωπος Γ.Σ.Ε.Β.Ε.Ε.

Ντουντούμης Γεώργιος
Εκπρόσωπος Γ.Σ.Ε.Β.Ε.Ε.
σε αναπλήρωση του
Ασημακόπουλου Δημητρίου
Προέδρου Δ.Σ. Γ.Σ.Ε.Β.Ε.Ε.

Σκορίνης Νικόλαος
Γενικός Γραμματέας Δ.Σ. Γ.Σ.Ε.Β.Ε.Ε.

Ζούλοβιτς Μαργαρίτα
Εκπρόσωπος Ε.Σ.Ε.Ε.

Αρμενάκης Δημήτριος
Εκπρόσωπος Ε.Σ.Ε.Ε.

Αμβράζης Γεώργιος
Εμπορικός Διευθυντής Π.Ο.Ξ.

Τσατήρης Γεώργιος
Ένωση Ελληνικών Τραπεζών

Αλέπης Μιχάλης
Μέλος Δ.Σ. Σ.Α.Τ.Ε.

Β' ΟΜΑΔΑ

Βουλγαράκης Δημήτριος
Γ.Σ.Ε.Ε.

Γκουτζαμάνης Κωνσταντίνος
Γ.Σ.Ε.Ε.

Κολεβέντης Φώτης
Γ.Σ.Ε.Ε.
σε αναπλήρωση του
Πουπάκη Κώστα
Γ.Σ.Ε.Ε.

Κουτσιμπογιώργος Γεώργιος
Γ.Σ.Ε.Ε.

Πεπόνης Εμμανουήλ
Γ.Σ.Ε.Ε.

Πολίτης Δημήτρης
Γ.Σ.Ε.Ε.

Πούπκος Ιωάννης
Γ.Σ.Ε.Ε.
σε αναπλήρωση του
Παναγόπουλου Ιωάννη
Προέδρου Γ.Σ.Ε.Ε.

Ταυρής Φίλιππος
Γ.Σ.Ε.Ε.

Δαμιανίδης Δημήτριος
Α.Δ.Ε.Δ.Υ.

Ηλιόπουλος Ηλίας
Α.Δ.Ε.Δ.Υ.

Γ' ΟΜΑΔΑ

Αλεξανδράκης Νικόλαος
Εκπρόσωπος ΠΑ.Σ.Ε.ΓΕ.Σ.

Τσιφόρος Ιωάννης
Γενικός Διευθυντής ΠΑ.Σ.Ε.ΓΕ.Σ.
σε αναπλήρωση του
Γαϊτανίδη Δημητρίου
Εκπροσώπου ΠΑ.Σ.Ε.ΓΕ.Σ.

Καφύρας Χαράλαμπος
Μέλος Γ.Σ. ΠΑ.Σ.Ε.ΓΕ.Σ.
σε αναπλήρωση του
Καραμίχα Τζανέτου
Προέδρου Δ.Σ. ΠΑ.Σ.Ε.ΓΕ.Σ.

Βουμβουλάκης Μιχάλης
Α' Αντιπρόεδρος ΠΑ.Σ.Ε.ΓΕ.Σ.
σε αναπλήρωση του
Λίτσου Φώτη
Μέλους Δ.Σ. ΠΑ.Σ.Ε.ΓΕ.Σ.

Γωνιωτάκης Γεώργιος
Πρόεδρος Δ.Σ. ΓΕ.Σ.Α.Σ.Ε.

Σωτηρακόπουλος Βασίλειος
Μέλος Δ.Σ. Π.Ι.Σ.

Καλλίρης Πελοπίδας
Πρόεδρος Ο.Ε.Ε.

Τσεμπερλίδης Νικόλαος
Πρόεδρος Δ.Σ. ΚΕ.Π.ΚΑ.

Γιαννακόπουλος Βασίλειος
Εκπρόσωπος Κ.Ε.Δ.Κ.Ε.

Σωτηρίου Ιωάννης
Εκπρόσωπος Κ.Ε.Δ.Κ.Ε.

ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΣΙΩΝ & ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ ΤΗΣ Ο.Κ.Ε.

Για κάθε πληροφορία σχετικά με το έργο και τη λειτουργία της Ο.Κ.Ε. είναι στη διάθεσή σας το Τμήμα Δημοσίων & Διεθνών Σχέσεων της Επιτροπής, υπό τη διεύθυνση της Δρος Μάρθας Θεοδώρου.

Τηλ.: 210 9249510-2, Fax: 210 9249514, e-mail: ipr@oke-esc.eu